

රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු

රජය 2022 වසරේ දී, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ශක්තිමත් කිරීම අරමුණු කරගත් ප්‍රධාන ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියක් ආරම්භ කරනු ලැබුවේ, ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් හරහා රාජ්‍ය ණය නිරසාරභාවය සහතික කිරීමේ කොන්දේසිය මත, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ විස්තීරණ ණය පහසුකම ඔස්සේ රජයේ අයවැයට සහායක් ලබා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන අතරතුරය. 2022 වසරේ මේ දක්වා කාලය තුළ රජය විසින් හඳුන්වා දුන් රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ගවල ප්‍රතිලාභ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ කාර්යසාධනය තුළ ඉදිරි කාලයේ දී සම්පූර්ණයෙන් ම පිළිබිඹු වනු ඇත. විශේෂයෙන් ම අධිභාර බද්ද, එකතු කළ අගය මත බදු සහ විදුලි සංදේශ බදු අනුපාතික ඉහළ නැංවීම වැනි සමහර බදු ප්‍රතිපත්ති හඳුන්වා දීම හේතුවෙන් 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රාජ්‍ය ආදායම වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත ඉහළ ගියේය. වැඩි වූ දේශීය පොලී අනුපාතික, අවප්‍රමාණය වූ විනිමය අනුපාතිකය සහ ඉහළ ගිය උද්ධමනය මෙන්ම, මෙම ආර්ථික අර්බුද සමය තුළ රාජ්‍ය අංශයේ සේවකයන්, විශ්‍රාමිකයන් සහ අඩු ආදායම්ලාභීන් සඳහා සහනයක් ලබා දීමට 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී ගත් ඇතැම් විශදම් ක්‍රියාමාර්ග තුළින් ද රාජ්‍ය විශදම නාමික වශයෙන් ඉහළ ගියේය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2021 වසරේ මුල් භාගයට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදයේ දී අයවැය හිඟය නාමික වශයෙන් පුළුල් විය. කෙසේ වෙතත්, පුරෝකථනය කරන ලද ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රාජ්‍ය මූල්‍ය ශේෂයන්, 2021 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදයට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී සාධනීය වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. විනිමය අනුපාතිකය තියුණු ලෙස අවප්‍රමාණය වීමත් සමඟ මධ්‍යම රජයේ නොපියවූ ණය සැලකිය යුතු ආකාරයෙන් ඉහළ ගියේය. මූල්‍ය පද්ධතියෙහි පැවති දැඩි ද්‍රවශීලතා හිඟය සහ ගෝලීය මූල්‍ය වෙළඳපොළ වෙත ඇති ප්‍රවේශය සීමා වීම හමුවේ ශුද්ධ විදේශීය ණය ආපසු ගෙවීම් හේතුවෙන්, අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම මූලිකව ම මහ බැංකුව හරහා සිදු කිරීමට රජයට සිදු විය. ඉදිරි කාලය තුළ දී, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ඇති කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීම තහවුරු කරමින්, රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ ඇතුළු දීර්ඝ කාලයක සිට ක්‍රියාත්මක කළ යුතුව තිබූ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමට දැඩිව යොමු වීමට ශ්‍රී ලංකාවට සිදු වනු ඇති අතර, ඉන් ප්‍රතිසංස්කරණ කිහිපයක් දැනටමත් ආරම්භ කර ඇත.

6.1 රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති දිශානතිය හා ක්‍රියාමාර්ග

වර්තමානයේ දක්නට ලැබෙන ව්‍යාපාරික සාර්ව ආර්ථික බලපෑම් ඇති කරමින්, අඛණ්ඩව පැවතුණ රාජ්‍ය මූල්‍ය අසමතුලිතතා හේතුවෙන්, රාජ්‍ය ණය දැරිය නොහැකි තිරසාර නොවන මට්ටමක් කරා ළඟා වී ඇත. එබැවින්, සාර්ව ආර්ථික සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය අසමතුලිතතාවලට විසඳුම් ලබා දෙන අතර ම, රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ කාර්යසාධනය ඉහළ නැංවීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ඇති කිරීමේ සහ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ මාචනකට රජය පිවිසුණි. පසුගිය දෙවසර තුළ සිදු වූ රාජ්‍ය ආදායමේ කැපී පෙනෙන අඩු වීමේ ප්‍රවණතාවය වැළැක්වීම සඳහා රජය විසින් 2022 වසරේ මේ දක්වා කාලය තුළ දී රජයේ ආදායම් වැඩි කර ගැනීම සඳහා පියවර කිහිපයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. 2020/2021 බදු තක්සේරු කිරීමේ වසර සඳහා, බදු අය කළ හැකි ආදායම රුපියල් බිලියන 2.0ක් ඉක්මවන පුද්ගලයන්, හවුල් ව්‍යාපාර සහ සමාගම් මත අතින් කාලයට බලපාන, එක් වරක් පමණක් ගෙවිය යුතු 25%ක අධිභාර බද්දක් පනවනු ලැබූ අතර, මූල්‍ය සේවා සඳහා අදාළ වන එකතු කළ අගය මත බදු අනුපාතිකය 2022 වසරේ ජනවාරි මාසයේ සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි 15% සිට 18%ක් දක්වා ඉහළ නැංවිණි. 2022 වසරේ මැයි මාසයේ දී, අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් රජයේ ආදායම් ඉපැයීම් ඉහළ නැංවීම සඳහා බදු ප්‍රතිසංස්කරණ කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අනුමැතිය ලබා දෙන ලදී. ඒ අනුව, 2022 වසරේ ජූනි මස 01 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි, එකතු කළ අගය මත බදු අනුපාතිකය 8%ක සිට 12%ක් දක්වා ද, විදුලි සංදේශ බද්ද 11.25%ක සිට 15%ක් දක්වා ද ඉහළ නංවන ලදී. මීට අමතරව, රටේ පවතින විදේශ විනිමය ද්‍රවශීලතා හිඟය සහ ආනයන බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමේ ක්‍රියාවලියෙහි දැනට පවතින ගැටලු පිළිබඳ සැලකිලිමත් වෙමින්, 2022 වසරේ ජූනි මස 01 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි මාස හයක කාලයක් සඳහා ආනයනික අයිතම කිහිපයකට අධිභාරයන් රජය විසින් පනවන ලදී. තවද, ආදායම් බදු සහ එකතු කළ අගය මත බදුවලට අදාළ ප්‍රතිසංස්කරණ කිහිපයක් 2022 වසරේ ඔක්තෝබර් මාසයේ සිට ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිත අතර, ඔට්ටු සහ සුදු බද්ද 2023 වසරේ දී සංශෝධනය කෙරෙනු ඇත. වාර්ෂික පිරිවැටුම රුපියල් මිලියන 120.0ක් ඉක්මවන ආනයනකරුවන්, නිෂ්පාදකයන්, සේවා සපයන්නන්, තොග වෙළෙන්දන් සහ සිල්ලර වෙළෙන්දන් සඳහා පිරිවැටුම මත 2.5%ක සමාජ ආරක්ෂණ දායකත්ව බද්දක් 2022 වසරේ ඔක්තෝබර් මස 01 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. 2022 වර්ෂය සඳහා වන අතුරු අයවැය මගින්, අනෙකුත් කරුණු අතර, 2022 වසරේ සැප්තැම්බර් මස 01 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි එකතු කළ අගය මත බදු අනුපාතිකය 12%ක සිට 15%ක් දක්වා ඉහළ නැංවීමටත්, වයස අවුරුදු 18ට වැඩි සියලු නේවාසික පුද්ගලයන් සඳහා ඔවුන්ගේ වාර්ෂික ආදායම සහ බදු නිදහස් සීමාවන් නොසලකමින්, අනිවාර්යයෙන් දේශීය

ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවේ ලියාපදිංචි වීමේ අවශ්‍යතාවක් හඳුන්වා දීමටත් යෝජනා විය. 2022 වසරේ මැයි මාසයේ දී ලබා ගත් අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණය දීර්ඝ කරමින්, පුද්ගල ආදායම් බදු සඳහා වූ බදු නිදහස් සීමාව වසරකට රුපියල් මිලියන 3.0ක සිට රුපියල් මිලියන 1.2ක් දක්වා අඩු කරමින් සංශෝධනය කිරීම, අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍යය, විශ්‍රාම යෝජනා ක්‍රම සඳහා දරන දායකත්ව, නිවාස ණය මත ගෙවනු ලබන පොලිය යනා දී වියදම් සඳහා ලබා දුන් රුපියල් මිලියන 1.2ක වියදම් සහනය ඉවත් කිරීම, උපයන විට ගෙවීමේ බදු/ අත්තිකාරම් පුද්ගල ආදායම් බදු අනිවාර්ය කිරීම, පුද්ගල ආදායම් බදු අනුපාතික 4%, 8%, 12%, 16%, 20%, සහ 24% සිට, පිළිවෙලින්, 6%, 12%, 18%, 24%, 30%, සහ 36% දක්වා ඉහළට සංශෝධනය කිරීම, රුපියල් මිලියන 1.2 ඉක්මවූ පුද්ගල ආදායම සඳහා බදු අනුපාතික අය කෙරෙන බදු කාණ්ඩ රුපියල් මිලියන 0.5ක් දක්වා සංශෝධනය කිරීම, විවිධ අංශ වෙනුවෙන් විශේෂයෙන් ලබා දුන් සියලු ආයතනික ආදායම් බදු නිදහස් කිරීම් සහ සහනදායී බදු අනුපාතික ඉවත් කිරීම, එකතු කළ අගය මත බදු ලියාපදිංචි කිරීමේ බදු සීමාව පහළට ගෙන එමින් එම සීමාව වසරකට රුපියල් මිලියන 80ක් දක්වා සංශෝධනය කිරීම ඇතුළු තවත් ප්‍රතිපත්ති සඳහා 2022 වසරේ සැප්තැම්බර් මාසයේ දී අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් අනුමැතිය ලබා දී ඇත. ඒ අනුව, 2017 අංක 24 දරන දේශීය ආදායම් පනත සංශෝධනය කිරීම සඳහා දේශීය ආදායම් (සංශෝධන) පනත් කෙටුම්පත 2022 වසරේ ඔක්තෝබර් මස 11 වන දින ගැසට් කරන ලදී.

රාජ්‍ය මූල්‍ය අවකාශය සීමා වූ බැවින්, රජයේ වියදම් තාර්කිකරණ ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. 2022 වසරේ අප්‍රේල් මාසයේ දී මහා භාණ්ඩාගාරය විසින් එලදායී නොවන/ අත්‍යවශ්‍ය නොවන ප්‍රාග්ධන වියදම් මෙන්ම අතිකාල ගෙවීම්, නව සේවක බඳවා ගැනීම්, ලිපිද්‍රව්‍ය, මුද්‍රණ පිරිවැය යනාදිය වෙනුවෙන් දරන පුනරාවර්තන වියදම් සීමා කිරීම සඳහා චක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී. වාණිජ සංස්ථා, ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩල සහ රජය සතු සමාගම්වලට අදාළව මෙවැනිම චක්‍රලේඛයක් 2022 වසරේ අගෝස්තු මාසයේ දී නිකුත් කෙරිණි. අත්‍යවශ්‍ය කාර්යයන් සඳහා වියදම් ඉහළ යෑම සැලකිල්ලට ගෙන, පවතින ආර්ථික තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමෘද්ධි ප්‍රතිලාභීන්, චක්‍රලේඛයේ ජනතාව, විශ්‍රාමිකයන් සහ රාජ්‍ය සේවකයන් මුහුණ දෙන දුෂ්කරතා අවම කිරීමේ අරමුණ ඇතිව, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රජය විසින් හඳුන්වා දෙන ලද සහන පැකේජයට අදාළ වියදම් තවදුරටත් සිදු කර ගෙන යෑම සඳහා 2022 වසරේ ජූනි මාසයේ දී රුපියල් බිලියන 695ක පරිපූරක ප්‍රතිපාදන සඳහා පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමැතිය ලබා දෙන ලදී. ඒ අනුව, රාජ්‍ය සේවකයන්, විශ්‍රාමිකයන් සහ ආබාධිත සෞල්දායුවන් සඳහා රුපියල් 5,000ක මාසික දීමනාවක් ගෙවන ලද අතර, සමෘද්ධි ප්‍රතිලාභීන්ගේ දීමනාව මසකට රුපියල් 1,000ක් දක්වා

ඉහළ නැංවීම්. තවද, දැනටමත් අයවැය ප්‍රතිපාදන වෙන් කර ඇති කාර්යයන් හැරුණු කොට අනෙකුත් අත්‍යවශ්‍ය කාර්යයන් වෙනුවෙන් දැරීමට සිදු වන වියදම් ඉහළ යෑම සහ අමාත්‍යාංශ ව්‍යුහය වෙනස් වීම පදනම් කරගෙන 2021 අංක 30 දරන විසර්ජන පනත සංශෝධනය කිරීම සඳහා 2022 වසරේ ජුනි මාසයේ දී කැබිනට් අනුමැතිය ලබා දී ඇත. ඒ අනුව, විසර්ජන (සංශෝධන) පනත් කෙටුම්පත සහ 2022 වසර සඳහා වන අතුරු අයවැය, පිළිවෙලින්, 2022 වසරේ අගෝස්තු මස 09 වන දින සහ 2022 වසරේ අගෝස්තු මස 30 වන දින පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කෙරිණි. රජයේ වියදම් සම්බන්ධයෙන් ගත් කල, 2022 වසර සඳහා වන අතුරු අයවැය තුළ, අනෙකුත් අංශ සඳහා ප්‍රතිපාදන වෙන් කෙරෙන අතර, සමාජ ආරක්ෂණ ජාල, සංචාරක ප්‍රවර්ධනය, කිරි ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන අංශය, කෘෂිකාර්මික අංශයේ හා සත්ත්ව නිෂ්පාදන අංශයේ නියැලී සිටින තුරුණු ව්‍යවසායකත්වය සහ බීජ හා රෝපණ ද්‍රව්‍යවලට අවශ්‍ය අතිරේක වියදම් සඳහා මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන වෙන් කර ඇත.

විසර්ජන පනත යටතේ ප්‍රතිපාදන වෙන් කර ඇති කාර්යයන් හැර, අනෙකුත් අත්‍යවශ්‍ය කාර්යයන් සඳහා දරන්නට සිදු වූ වියදම් ඉහළ යෑම සැලකිල්ලට ගෙන, 2022 වසර සඳහා 2021 අංක 30 දරන විසර්ජන පනත මගින් අනුමත කරන ලද රුපියල් බිලියන 3,200ක දළ ණය ගැනීම් සීමාව, 2022 වසරේ සැප්තැම්බර් මස මුල් භාගයේ දී 2022 අංක 21 දරන විසර්ජන (සංශෝධන) පනත මගින් රුපියල් බිලියන 3,844ක් දක්වා ඉහළ නංවමින් සංශෝධනය කෙරිණි. තවද, ඉහළ පොලී අනුපාතික පවතින පසුබිමක් තුළ රජයේ මුදල් අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා මුහුණත් අගයට අනුව දළ ණය ගැනීමේ අවශ්‍යතාව ඉහළ යෑම හේතුවෙන් 2022 වසර සඳහා දළ ණය ගැනීමේ සීමාව රුපියල් බිලියන 4,507ක් දක්වා තවදුරටත් ඉහළ නැංවීමට අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් 2022 වසරේ ඔක්තෝබර් මාසයේ දී අනුමැතිය ලබා දෙන ලදී.

රටේ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම පහළ දැමීම හේතුවෙන්, ප්‍රතිසංස්කරණය සහ සංවර්ධනය සඳහා වන ජාත්‍යන්තර බැංකුවෙන් (IBRD) ණය ලබා ගැනීමට ශ්‍රී ලංකාව තවදුරටත් සුදුසුකම් නොලබන බැවින්, ඉතාමත් අවදානමට ලක්ව ඇති රටවල් සඳහා ‘ගැප්’ (Gap) පහසුකම යටතේ සහනදායී මූල්‍යන පහසුකම් සපයන ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සමායතනය (IDA) ලබා දෙන අරමුදල් සඳහා ප්‍රවේශය ලබා ගැනීමට ලෝක බැංකුව වෙත ඉල්ලීමක් සිදු කිරීමට අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් 2022 වසරේ ඔක්තෝබර් මාසයේ දී අනුමැතිය ලබා දී ඇත. ඒ අනුව, කෙටි කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් ප්‍රතිලෝම ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කිරීමට රජය ප්‍රයත්න දරයි.

නුදුරු අනාගතයේ දී සිදු කිරීමට තිබෙන විශාල විදේශ විනිමය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් සහ එවැනි ණය සේවාකරණ ගෙවීම් පියවීමට දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ විදේශ විනිමය ද්‍රවශීලතාව හිඟ වීමත් සැලකිල්ලට ගෙන, තෝරා ගත් විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් තාවකාලිකව අත්හිටුවීම සඳහා රජය විසින් 2022 වසරේ අප්‍රේල් මස 12 වන දින නිවේදනයක් නිකුත් කරන ලදී. ඉන් අනතුරුව, ශ්‍රී ලංකා රජයේ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා සහාය ලබා ගැනීමට, රජය විසින් මූල්‍ය සහ නීති උපදේශකයන් ලෙස, පිළිවෙලින්, සීමාසහිත ලසාර්ඩි සමාගම (Lazard Ltd.) සහ ක්ලිෆර්ඩ් චාන්ස් සීමිත හවුල් ව්‍යාපාරය (Clifford Chance LLP) පත් කරන ලද අතර, මෙම ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය දැනට සිදු වෙමින් පවතී. 2022 වසරේ සැප්තැම්බර් මාසයේ මුල් භාගයේ දී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමඟ නිලධාරී මට්ටමේ එකඟතා ගිවිසුමක් සඳහා සාකච්ඡා සාර්ථකව සම්පූර්ණ කෙරුණු අතර, මැදි කාලීනව සහ දිගු කාලීනව සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව යළි ඇති කිරීමට සහ රාජ්‍ය ණය තිරසාරභාවය ස්ථාපිත කිරීමට පුළුල් සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහනක් දියත් කර ඇත. සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහන යටතේ, රජයේ ආදායම් ඉහළ දැමීම සහ වියදම් තාර්කිකරණ ක්‍රියාමාර්ග තුළින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවක් ඇති කිරීම දැඩිව ක්‍රියාත්මක කිරීමටත්, උපයෝගීතා සැපයීම සඳහා පිරිවැය පිළිබිඹු කරන මිල යාන්ත්‍රණයක් ඇති කිරීම මෙන්ම, රාජ්‍ය ව්‍යසායයන් තුළ ආයතනික ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කිරීම ඇතුළු අනෙකුත් ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කිරීමටත් නියමිතය.

සාර්ව ආර්ථික සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය අසම්තුලිතතාවලට විසඳුම් ලබා දෙන අතර, රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ කාර්යසාධනය ඉහළ නැංවීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ඇති කිරීමේ සහ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ මාවතකට රජය පිවිසුණි...

පූර්ව දැනුම්දීමකින් යුතුව, තෝරා ගත් විදේශීය ණය සේවාකරණ වගකීම් අත්හිටුවීමේ ක්‍රියාමාර්ගයන් සමඟ, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් තවදුරටත් පහළ හෙළීමට ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ නියෝජිත ආයතන කටයුතු කළේය. ස්ටැන්ඩර්ඩ් ඇන්ඩ් පුර්ප් ගෝලීය ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතනය විසින් 2022 වසරේ අප්‍රේල් මස 13 වන දින ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම ‘CCC (සෘණ)’ සිට ‘CC (සෘණ) දක්වා ද, ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර පොලී ගෙවීමක් මග හැරීම සැලකිල්ලට ගනිමින් 2022 වසරේ අප්‍රේල් මස 25 වන දින, අවම ශ්‍රේණිගත කිරීම වන ‘SD’ (Selective

Default) දක්වා ද ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම තවදුරටත් පහත හෙළන ලදී. 2022 වසරේ මැයි මස 19 වන දින, ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතනය විසින් ද ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම 'C' සිට 'RD' (Restricted Default) දක්වා පහත හෙළන ලදී. එලෙසින්ම, 2022 වසරේ අප්‍රේල් මස 18 වන දින මුඩිස් ආයෝජක සේවාව විසින් ද ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම 'Ca (ස්ථාවර)' සිට 'Caa2 (ස්ථාවර)' දක්වා පහත හෙළන ලදී.

6.2 රජයේ අයවැය කටයුතු

රජයේ ආදායම

බදු සහ බදු නොවන ආදායම් ඉහළ යෑමෙන් ඇති වූ ප්‍රතිලාභ අත්විඳිමින්, 2021 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදයට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ මුල් භාගය තුළ දී රාජ්‍ය ආදායම නාමික වශයෙන් වර්ධනය විය. රාජ්‍ය ආදායම සහ ප්‍රදාන, 2021 වසරේ මුල් භාගයේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 715.3ක (ද.දේ.නි.යෙන් 4.0%ක) සිට 2022 වසරේ මුල් භාගය තුළ දී රුපියල් බිලියන 919.5ක් (පුරෝකථනය කරන ලද ද.දේ.නි.යෙන් 4.1%ක්) දක්වා ඉහළ ගියේය. මෙම ආදායම 2022 වසර සඳහා ප්‍රකාශයට පත් කළ රාජ්‍ය අයවැයෙහි රාජ්‍ය ආදායම් සඳහා වූ ඉලක්කයෙන් 41.4%ක් සහ 2022 වසර සඳහා සම්මත වූ අතුරු අයවැයෙහි සංශෝධිත රාජ්‍ය ආදායම් සඳහා වූ ඉලක්කයෙන් 43.9%ක් වේ. 2021 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදයට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී බදු ආදායම රුපියල් බිලියන 798.8ක් දක්වා 24.6%කින් ඉහළ ගියේය. ආදායම් බදු, එකතු කළ අගය මත බදු, සුරා බදු, වරාය සහ ගුවන්තොටුපළ සංවර්ධන බදුවලින් ලද ඉහළ ආදායම 2022 වසර මුල් භාගයේ දී බදු ආදායම් ලැබීම් නාමිකව වර්ධනය වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් දායක වී ඇත. 2022 වසරේ අප්‍රේල් මස 01 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වූ, අධිභාර බද්දෙන් ලද ඉහළ ආදායම් ගලා ඒම පෙන්වුම් කරමින්, ආදායම් බදුවලින් ලැබූ ආදායම, 2021 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදයේ දී ලද රුපියල් බිලියන 115.9ක සිට 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රුපියල් බිලියන 234.9ක් දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. උද්ධමනයේ සැලකිය යුතු ඉහළ යෑම, 2022 වසරේ ජනවාරි 01 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වූ පරිදි මූල්‍ය සේවා සඳහා අදාළ එකතු කළ අගය මත බදු අනුපාතිකය වැඩි වීම, වෙළඳ භාණ්ඩ මිල ගෝලීය වශයෙන් ඉහළ යෑම සහ එක්සත් ජනපද ඩොලරයට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකා රුපියල අවප්‍රමාණය වීම යනාදියෙහි ඒකාබද්ධ බලපෑම පිළිබිඹු කරමින්, එකතු කළ අගය මත බදුවලින් ලත් ආදායම, 2021 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදයට සාපේක්ෂව, සමාලෝචනයට ලක් කරනු ලබන කාල සීමාව තුළ දී රුපියල් බිලියන 197.8ක් දක්වා 29.9%කින් ඉහළ ගියේය. ප්‍රධාන වශයෙන් මත්පැන් නිෂ්පාදන හරහා ලද ඉහළ ආදායම හේතුවෙන්, සුරා බදුවලින් රැස් කළ සමස්ත ආදායම, 2021 වසරේ අනුරූපී

6.1 සංඛ්‍යා සටහන

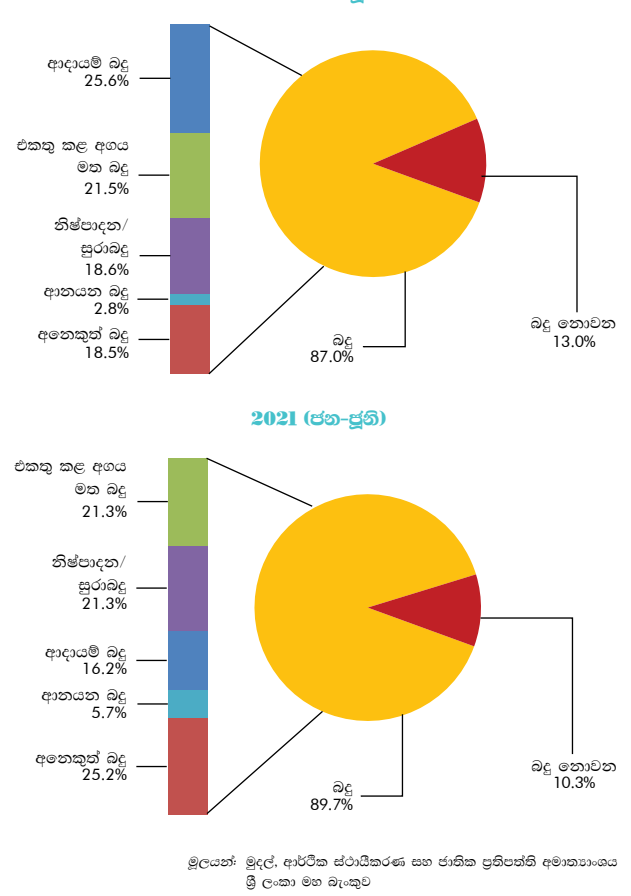
ආර්ථික වර්ගීකරණය අනුව රාජ්‍ය ආදායම

අයිතමය	රුපියල් බිලියන			
	2020 (අ)	2021 (ආ)	2021 ජන - ජූනි (ඇ)	2022 ජන - ජූනි (ඈ)
බදු ආදායම	1,216.5	1,298.0	641.2	798.8
ආදායම් බදු	268.2	302.1	115.9	234.9
එකතු කළ අගය මත බදු	233.8	308.2	152.2	197.8
නිෂ්පාදන බදු/සුරා බදු	321.9	306.9	152.4	170.9
ආනයන මත බදු	114.2	64.3	40.8	25.4
වරාය හා ගුවන් තොටුපළ සංවර්ධන බද්ද	115.4	154.1	79.5	94.0
සෙස් බද්ද	82.7	55.8	28.4	20.4
විශේෂ වෙළඳ භාණ්ඩ බද්ද	49.3	75.5	39.5	38.9
අනෙකුත් බදු	30.9	31.0	32.6	16.5
බදු නොවන ආදායම	151.4	159.1	73.3	119.7
මුළු ආදායම	1,368.0	1,457.1	714.5	918.5

(අ) මුදල් අමාත්‍යාංශයට අනුව, 2020 අයවැයෙහි ප්‍රකාශයට පත් කළ පරිදි, 2020 වසරට අදාළ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ සංඛ්‍යාලේඛනවලට ගැළපුම් සිදුකර ඇත. (ආ) නාමිකව

කාලපරිච්ඡේදයේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 152.4ක සිට 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රුපියල් බිලියන 170.9ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. 2021 වසරේ නොවැම්බර් 12 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි මත්පැන් නිෂ්පාදනය මත පනවන ලද සුරා බදු ඉහළ නංවමින් සිදු කළ සංශෝධන හේතුවෙන් මත්පැන්වලින් ලද සුරා බදු ආදායම ඉහළ ගියේය. 2020 වසරේ මාර්තු මාසයේ සිට මෝටර් වාහන ආනයන

6.1 රූප සටහන

1 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ පුරෝකථන අනුව.

මත පැනවූ සීමාවන් හේතුවෙන්, මෝටර් වාහන මත ලැබූ නිෂ්පාදන බදු 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රුපියල් බිලියන 12.1ක් ලෙස ඉතා පහළ අගයක පැවතිණි. මේ අතර, රටේ පවතින විදේශ විනිමය ද්‍රවශීලතා හිඟය හමුවේ පෙට්‍රල් සහ ඩීසල් ආනයන අඩු වීම හේතුවෙන්, බනිජ තෙල් නිෂ්පාදනවලින් ලද නිෂ්පාදන බදු, 2021 වසරේ අදාළ කාලපරිච්ඡේදයට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රුපියල් බිලියන 26.5ක් දක්වා 3.4%කින් පහළ ගියේය. මෙයට අමතරව, විදේශ විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණය වීම සහ ගෝලීය වෙළඳපොළෙහි වෙළඳ භාණ්ඩ මිල ඉහළ යෑම හේතුවෙන්, වරාය සහ ගුවන් තොටුපළ සංවර්ධන බදුවලින් ලද ආදායම, සමාලෝචනයට ලක් වන කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී රුපියල් බිලියන 94.0ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. අත්‍යවශ්‍ය නොවන භාණ්ඩ ආනයනය කිරීම මත සීමා පැනවීමත්, ඒ සමඟම විදේශ විනිමය ද්‍රවශීලතා හිඟය හේතුවෙන් ආනයන ඉල්ලුම පාලනය වීමත් සමඟ, 2021 වසරේ අනුරූප කාලපරිච්ඡේදයට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ පළමු භාගයේ දී ආනයන මත බදු සහ සෙස් බදුවලින් ලද ආදායම, පිළිවෙලින්, රුපියල් බිලියන 25.4ක් සහ රුපියල් බිලියන 38.9ක් දක්වා, පිළිවෙලින්, 37.6%ක් සහ 1.4%කින් පහත වැටුණි. ප්‍රධාන වශයෙන්, අල, ලොකු එෂු, බඩ ඉරිඟු, ඉඳල් ඉරිඟු සහ රටඉඳි වැනි ඇතැම් වෙළඳ භාණ්ඩ මත පනවන ලද විශේෂ වෙළඳ භාණ්ඩ බදු අනුපාතික පහළ දමමින් සිදු කළ සංශෝධන හේතුවෙන්, විශේෂ වෙළඳ භාණ්ඩ බද්දෙන් ලද ආදායම, 2021 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදයේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 28.4ක සිට 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රුපියල් බිලියන 20.4ක් දක්වා පහළ ගියේය.

ප්‍රධාන වශයෙන් ගාස්තු හා අය කිරීම්වලින් ඉපැයූ ආදායම සහ මහ බැංකුව විසින් කළ ලාභ පැවරුම් සැලකිය යුතු අයුරින් ඉහළ යෑම හේතුවෙන්, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී බදු නොවන ආදායම, 2021 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදයේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 73.3ට සාපේක්ෂව, රුපියල් බිලියන 119.7ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. ඒ අනුව, සමාලෝචනයට ලක් කෙරෙන කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී ගාස්තු සහ අය කිරීම්වලින් ලද ආදායම රුපියල් බිලියන 36.2ක් දක්වා රුපියල් බිලියන 20.4කින් ඉහළ ගිය අතර, මහ බැංකුව සිදු කළ ලාභ පැවරුම් රුපියල් බිලියන 30.0ක් දක්වා රුපියල් බිලියන 15.0කින් ඉහළ ගියේය.

2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී බදු ආදායම, වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත 25%කින් වර්ධනය වීම සඳහා ආදායම් බදු, එකතු කළ අගය මත බදු, කුරා බදු සහ වරාය සහ ගුවන් තොටුපළ සංවර්ධන බදු මගින් රැස් කර ගත් ආදායම ඉහළ යෑම ප්‍රධාන වශයෙන් ම හේතු විය...

රජයේ වියදම් හා ශුද්ධ ණය දීම

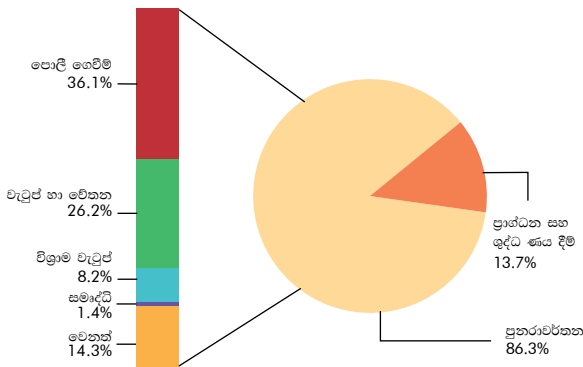
සමාලෝචනයට ලක් කෙරෙන කාලපරිච්ඡේදය අග භාගයේ දී වියදම් තාර්කිකරණය සඳහා ප්‍රයත්න දැරුව ද, ආර්ථික වර්ධනයට වැදගත් වන ආයෝජනවලින් ඉවතට සම්පත් යොමු කරවන, පහසුවෙන් අඩු කිරීමට නොහැකි අභිමතානුසාරී නොවන වියදම් හේතුවෙන් රජයේ වියදම නාමික වශයෙන් ඉහළ යෑමේ ප්‍රවණතාවක් පැවතිණි. පුනරාවර්තන සහ ප්‍රාග්ධන වියදම් යන දෙකම ඉහළ යෑමත් සමඟ, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී සමස්ත වියදම සහ ශුද්ධ ණය දීම, 2021 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදයට සාපේක්ෂව, නාමික වශයෙන්, රුපියල් බිලියන 1,495.5ක (ද.දේ.නි.යෙන් 8.5%) සිට රුපියල් බිලියන 1,822.1ක් (පුරෝකථනය කරන ලද ද.දේ.නි.යෙන් 8.1%) දක්වා 21.8%කින් ඉහළ ගියේය. 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රාජ්‍ය වියදම, 2022 වසර සඳහා ප්‍රකාශයට පත් කළ අයවැයෙහි වියදම් ඇස්තමේන්තුවෙන් 47.3%ක් වූ අතර, 2022 වසර සඳහා සම්මත කළ අතුරු අයවැයෙහි සංශෝධිත වියදම් ඇස්තමේන්තුවලින් 41.2%ක් විය. ප්‍රධාන වශයෙන් වැටුප් හා වේතන සහ දේශීය පොලී ගෙවීම් ඉහළ යෑම සමඟම වසංගතයෙන් බලපෑමට ලක් වූ කුටුම්භ සහ ව්‍යාපාර වෙත සපයන ලද ඍජු සහ වක්‍ර මූල්‍යමය සහාය සහ මහජන සෞඛ්‍ය සේවාවන් සඳහා දරන්නට සිදු වූ අතිරේක වියදම් අවශ්‍යතා හේතුවෙන්, සමාලෝචනයට ලක් කෙරෙන කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී පුනරාවර්තන වියදම, 2021 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදයට වඩා 19.9%කින් ඉහළ යමින් රුපියල් බිලියන 1,571.6ක් ලෙස වාර්තා විය. 2021 වසරේ මුල් භාගයට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී වර්තන පැවරුම් සහ සහනාධාර

6.2 සංඛ්‍යා සටහන
ආර්ථික වර්ගීකරණය අනුව රාජ්‍ය වියදම

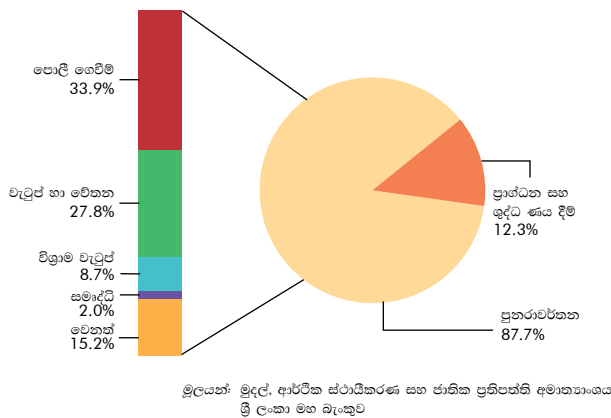
අයිතමය	රුපියල් බිලියන			
	2020 (අ)	2021 (ආ)	2021 ජන - ජූනි (ඇ)	2022 ජන - ජූනි (ඈ)
පුනරාවර්තන වියදම	2,548.4	2,747.5	1,311.0	1,571.6
භාණ්ඩ හා සේවා මත වන වියදම	974.4	1,014.6	487.5	553.0
එයින්, වැටුප් හා වේතන	794.2	845.7	416.1	477.1
පොලී ගෙවීම්	980.3	1,048.4	507.0	657.8
විදේශීය	266.7	253.7	125.6	92.9
දේශීය	713.6	794.6	381.4	564.9
වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර	717.1	684.5	316.5	360.8
එයින්, විග්‍රාම වැටුප්	257.8	269.8	130.3	150.0
සමාදායී	52.4	55.4	30.4	26.1
පොහොර සහනාධාර	36.7	21.2	8.0	19.7
ප්‍රාග්ධන වියදම හා ශුද්ධ ණය දීම	492.6	774.2	184.5	250.5
මුළු වියදම හා ශුද්ධ ණය දීම	3,041.0	3,521.7	1,495.5	1,822.1

(අ) 2020 වසරේ සිදුකළ 2019 වසරට අදාළ හිඟ ගෙවීම් වියදම ගිණුමක කිරීමේ දී, මුදල් අමාත්‍යාංශය විසින් රුපියල් බිලියන 422.6ක මුළු මුදලක් 2019 වසරට එකතු කිරීමෙන් 2020 වසර සඳහා වන රජයේ වියදම හා ශුද්ධ ණය දීම ගළපන ලදී. ඒ අනුව, 2020 වසරේ දී සිදුකරන ලද පුනරාවර්තන වියදම්වලින් රුපියල් බිලියන 123.4ක් 2019 වසරට එකතු කර ඇති අතර, ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ ශුද්ධ ණය දීමවලින් රුපියල් බිලියන 299.2ක් 2019 වසරට එකතු කර ඇත.
(ආ) තාවකාලික

6.2 රාජ්‍ය සටහන
රාජ්‍ය වියදමේ සංයුතිය
2022 (ජන-ජූනි)

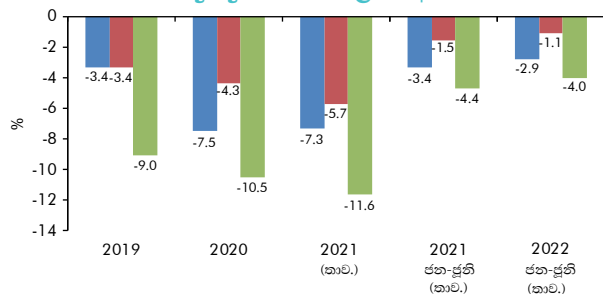

2021 (ජන-ජූනි)

සඳහා වියදම රුපියල් බිලියන 360.8ක් දක්වා 14.0%කින් ඉහළ ගිය අතර, රාජ්‍ය සේවකයන් සහ විශ්‍රාමිකයන් සඳහා 2022 වසරේ ජනවාරි මාසයේ සිට රුපියල් 5,000ක මාසික දීමනා ලබා දීමට වෙන් කළ ප්‍රතිපාදන කුලීන්, වැටුප් සහ වේතන සඳහා දැරීමට සිදු වූ වියදම ද රුපියල් බිලියන 477.1ක් දක්වා 14.7%කින් ඉහළ ගියේය. සමස්ත රාජ්‍ය ආදායමෙන් 71.6%ක් අවශෝෂණය කරමින්,

6.3 රාජ්‍ය සටහන
ප්‍රධාන රාජ්‍ය මූල්‍ය ශේෂ
(ද.දේ.නි.යෙහි % ලෙස) (අ)

(අ) 2018-2021 වසරවලට අදාළ රාජ්‍ය මූල්‍ය සංඛ්‍යාලේඛන, ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් යාවත්කාලීන කරන ලද 2015 පදනම් වර්ෂය සහිත ද.දේ.නි. අයුරුගණන මත පදනම් වන අතර, 2022 වසරට අදාළ වන අගයයන් මත බැංකුවේ ද.දේ.නි. පුරෝකථන මත පදනම් වේ.
මූලාශ්‍රය: මුදල්, ආර්ථික ස්ථායීකරණ සහ ජාතික ප්‍රතිපත්ති අමාත්‍යාංශය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

සලකා බලන කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී පොලී ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 657.8ක් දක්වා 29.8%කින් ඉහළ ගියේය. දේශීය පොලී අනුපාතික මෙන්ම නොපියවූ දේශීය ණය තොගයේ ඉහළ යෑමේ බලපෑම පිළිබිඹු කරමින් දේශීය පොලී වියදම රුපියල් බිලියන 564.9ක් දක්වා 48.1%කින් ඉහළ ගිය ද, ණය සේවාකරණ ගෙවීම් අත්හිටුවා දැමීමේ රජයේ නිවේදනයන් සමඟ, තෝරා ගත් විදේශ ණය මත පොලී නොගෙවීම හේතුවෙන් විදේශීය පොලී ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 92.9ක් දක්වා 26.0%කින් පහත වැටුණි. ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ ශුද්ධ ණය දීම, 2021 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදයේ පැවති රුපියල් බිලියන 184.5ක සිට 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රුපියල් බිලියන 250.5ක් දක්වා 35.8%කින් ඉහළ ගියේය.

ප්‍රධාන වශයෙන් වැටුප් හා වේතන (රාජ්‍ය ආදායමෙන් 51.9%) සහ දේශීය පොලී ගෙවීම් (රාජ්‍ය ආදායමෙන් 61.5%) ඉහළ යෑම සමඟම වසංගතයෙන් බලපෑමට ලක් වූ කුටුම්භ සහ ව්‍යාපාර වෙත සපයන ලද සෘජු සහ වක්‍ර මූල්‍යමය සහාය සහ මහජන සෞඛ්‍ය සේවාවන් සඳහා දරන්නට සිදු වූ අතිරේක වියදම් අවශ්‍යතා හේතුවෙන් රජයේ වියදම ඉහළ ගියේය...

ප්‍රධාන රාජ්‍ය මූල ශේෂ

පසුගිය වසරේ අනුරූප කාලපරිච්ඡේදයට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී, ප්‍රාථමික ශේෂය හැර, ප්‍රධාන රාජ්‍ය මූල්‍ය ශේෂ නාමික වශයෙන් පිරිහීමට ලක් වූ අතර, මෙම ශේෂයන් පුරෝකථනය කරන ලද ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස තරමක ප්‍රගතියක් පෙන්නුම් කළේය. අයවැය හිඟය, 2021 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදයේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 780.2ක (ද.දේ.නි.යෙන් 4.4%) සිට 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රුපියල් බිලියන 902.7ක් (පුරෝකථනය කරන ලද ද.දේ.නි.යෙන් 4.0%) දක්වා ඉහළ ගියේය. රජයේ නිර්-ඉතුරුම් පිළිබිඹු කෙරෙන වර්තන ගිණුමේ හිඟය, පෙර වසරේ අනුරූප කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 596.5ක (ද.දේ.නි.යෙන් 3.4%) සිට 2022 වසරේ ජූනි මාසයෙන් අවසන් වූ මාස හය තුළ දී රුපියල් බිලියන 653.1ක් (පුරෝකථනය කරන ලද ද.දේ.නි.යෙන් 2.9%) දක්වා ඉහළ ගියේය. රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියෙහි අභිමතානුසාරී ආදායම් සහ වියදම් නියෝජනය වන සහ අයවැය ශේෂයෙන් පොලී වියදම් ඉවත් කිරීමෙන් ගණනය කරනු

බලන ප්‍රාථමික ශේෂය, 2022 වසර තුළ දී හඳුන්වා දුන් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාමාර්ගවල බලපෑම ප්‍රධාන වශයෙන් පිළිබිඹු කරමින් පෙර වසරේ අනුරූපී කාලයේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 273.2ක (ද.දේ.නි.යෙන් 1.5%) සිට සමාලෝචනයට යටත් වන කාලපරිච්ඡේදයේ දී රුපියල් බිලියන 244.8ක් (පුරෝකථනය කරන ලද ද.දේ.නි.යෙන් 1.1%) දක්වා පහළ ගියේය.

අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම

තෝරා ගත් විදේශීය ණය ආපසු ගෙවීම අත්හිටුවීම සමඟ ගෝලීය මූල්‍ය වෙළඳපොළ වෙත ඇති ප්‍රවේශය සීමා වීම පිළිබිඹු කරමින්, 2022 වසර මුල් භාගයේ දී අයවැය හිඟය, ශුද්ධ පදනම මත, මුළුමනින් ම දේශීය මූලාශ්‍ර ඔස්සේ මූල්‍යනය කෙරිණි. ශුද්ධ දේශීය මූල්‍යනය, 2021 වසරේ අනුරූපී කාලයේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 759.0ට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ ජනවාරි මාසයේ සිට ජූනි මාසය දක්වා යන කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී රුපියල් බිලියන 947.1ක් විය. ශුද්ධ දේශීය මූල්‍යන අතරින් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හරහා සිදු කෙරුණු මූල්‍යනය, 2021 වසරේ අනුරූප කාලපරිච්ඡේදයේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 364.4ක (සමස්ත දේශීය ණය ගැනීම්වලින් 48.0%ක) මූල්‍යනයට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රුපියල් බිලියන 1,034.3ක් (සමස්ත දේශීය ණය ගැනීම්වලින් 109.2%ක්) වැනි ඉහළ අගයක් ගත්තේය. මේ අතර, 2021 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදය තුළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුත් කිරීම ඔස්සේ මූල්‍යනය කළ රුපියල් බිලියන 178.4ට (සමස්ත දේශීය ණය ගැනීම්වලින් 23.5%ට) සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ ජනවාරි මස සිට ජූනි මස දක්වා කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුත් කිරීම ඔස්සේ රුපියල් බිලියන 660.2ක් (සමස්ත දේශීය ණය ගැනීම්වලින් 69.7%ක්) මූල්‍යනය කෙරිණි. තවද, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රජයේ අයිතා පහසුකමට අදාළව රුපියල් බිලියන 594.2ක මුදලක් ආපසු ගෙවන ලදී. මේ අතර, මහ බැංකුව මගින් සිදු කළ ශුද්ධ මූල්‍යනය, 2021 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 310.0ට සාපේක්ෂව, සමාලෝචනයට ලක් කෙරෙන කාලය තුළ දී රුපියල් බිලියන 1,000ක් දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. මහ බැංකුව මගින් සිදු කළ මූල්‍යනය ඉහළ යෑමට භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙන්දේසිවල දී අඩු වෙළඳපොළ දායකත්වයක් පැවතීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මහ බැංකුවට ප්‍රාථමික වෙළඳපොළෙන් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිල දී ගැනීමට සිදු වීම, වැටුප් ගෙවීම, ණය සේවාකරණ ගෙවීම් සහ රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් (උදාහරණයක් ලෙස ලංකා බැංකු නිකුත් කිරීම සංස්ථාව වැනි) සඳහා ද්‍රවශීලතාව සැපයීම වැනි රජයේ වියදම් අවශ්‍යතා මූල්‍යනය වෙනුවෙන් මහ බැංකුව වෙත සෘජුව භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුත් කිරීම යනාදී සාධක හේතු

විය. මේ අතර, බැංකු නොවන අංශයෙන් ණය ගැනීම ද පෙර වසරේ අදාළ කාලපරිච්ඡේදයේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 258.8ට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රුපියල් බිලියන 646.4ක් දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. පෙර වසරේ ජනවාරි මාසයේ සිට ජූනි මාසය දක්වා කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී වාර්තා වූ වාණිජ බැංකු පද්ධතිය හරහා සිදු කළ රුපියල් බිලියන 190.3ක ශුද්ධ මූල්‍යනයට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ සමාලෝචනයට ලක් වන කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී වාණිජ බැංකු පද්ධතිය වෙත රුපියල් බිලියන 699.4ක ශුද්ධ ආපසු ගෙවීමක් සිදු කර ඇත.

සමහර විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් අත්හිටුවීම හමුවේ ගෝලීය මූල්‍ය වෙළඳපොළ වෙත ප්‍රවේශය සීමා වීම පිළිබිඹු කරමින්, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී, ශුද්ධ පදනමක් මත, අයවැය හිඟය දේශීය මූලාශ්‍ර ඔස්සේ සම්පූර්ණයෙන් ම මූල්‍යනය කෙරිණ...

සමස්ත විදේශීය මූල්‍යනය, 2021 වසරේ අනුරූප කාලපරිච්ඡේදයේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 21.2ක ශුද්ධ ණය ගැනීම්වලට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රුපියල් බිලියන 44.4ක ශුද්ධ ආපසු ගෙවීමක් ලෙස වාර්තා විය. විදේශීය ව්‍යාපෘති ණයවලින් ලබා ගත් රුපියල් බිලියන 56.1ක ශුද්ධ ණය ගැනීම් සහ 2022 වසරේ ජනවාරි මාසයේ දී ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර සඳහා සිදු කළ රුපියල් බිලියන 100.5ක ශුද්ධ ණය ආපසු ගෙවීමකින් ශුද්ධ විදේශීය මූල්‍යනය සමන්විත විය. ජාත්‍යන්තර ශ්‍රේණිගත කිරීමේ නියෝජිත ආයතන විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් පහළ දැමීම් මෙන්ම සමහර විදේශ ණය සේවාකරණ ගෙවීම් අත්හිටුවීමට රජය විසින් ගන්නා ලද ප්‍රතිපත්තියක් සමඟ, සලකා බලන කාලය තුළ දී රාජ්‍ය අයවැය හිඟය මූල්‍යනයට ගෝලීය මූල්‍ය වෙළඳපොළ වෙත පිවිසීම සීමා විය.

රාජ්‍ය ණය සහ ණය සේවාකරණ ගෙවීම්

රාජ්‍ය ණය²

2022 වසර මුල් භාගයේ දී, ප්‍රධාන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්වලට එරෙහිව දේශීය ව්‍යවහාර මුදලෙහි ඇති වූ කැපී පෙනෙන අවප්‍රමාණය වීමේ බලපෑම සහ නාමික

2 2022 අප්‍රේල් 12 වැනි දින ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ ණය සේවාකරණය පිළිබඳ අන්තර්ජාලික ප්‍රතිපත්තිය ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසුව රජය විසින් ගෙවීමට නියමිතව තිබූ සමහර විදේශ ණය සේවාකරණ ගෙවීම් පිළිබඳ දත්ත සහභා අවසන් නොමැති හෙයින් 2022 වසරේ ජූනි මාසය අවසන් වන විට පැවති මධ්‍යම රජයේ නොවිසඳුණු ණය පිළිබඳ මෙහි සඳහන් දත්ත බොහෝදුරට තාවකාලික වේ.

වශයෙන් 2022 වසර මුල් භාගයේ දී අයවැය හිඟය සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි වීමේ බලපෑම හේතුවෙන්, මධ්‍යම රජයේ නොපියවූ ණය 2022 වසරේ ජුනි මාසය අවසාන වන විට කැපී පෙනෙන ලෙස ඉහළ ගියේය. 2021 වසර අවසානයේ රුපියල් බිලියන 17,589.4ක් ලෙස (ද.දේ.නි.යෙන් 99.5%ක්ව) පැවති මධ්‍යම රජයේ ණය, 2022 වසරේ ජුනි අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 24,264.4ක් (ද.දේ.නි.යෙන්³ 122.4%ක්) දක්වා ඉහළ ගියේය. කෙසේ වෙතත්, සමහර ණය සේවාකරණ ගෙවීම් අත්හිටුවීම සඳහා 2022 වසරේ අප්‍රේල් 12 දින සිදු කෙරුණු රජයේ නිවේදනයේ බලපෑම හේතුවෙන් මධ්‍යම රජයේ මෙම නොපියවූ ණය සඳහා වන ඇස්තමේන්තුව තාවකාලික දත්තයක් පමණි. 2021 වසරේ අවසානයට වාර්තා වූ ණය මට්ටම්වල සිට 2022 වසරේ ජුනි මාසය අවසානය වන විට සමස්ත දේශීය ණය රුපියල් බිලියන 12,738.5ක් (ද.දේ.නි.යෙන්³ 64.3%ක්) දක්වා රුපියල් බිලියන 1,641.3කින් ඉහළ ගිය අතර, විදේශීය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 11,525.9ක් (ද.දේ.නි.යෙන්³ 58.1%ක්) දක්වා රුපියල් බිලියන 5,033.7කින් ඉහළ ගියේය. විනිමය අනුප්‍රාතිකය අවප්‍රමාණය වීම හේතුවෙන්

මධ්‍යම රජයේ සමස්ත නොපියවූ ණයෙහි විදේශීය ණය ප්‍රතිශතය, 2021 වසර අවසානයේ දී වාර්තා වූ 36.9%ට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ ජුනි මාසය අවසානය වන විට 47.5%ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

ද්විපාර්ශ්වික සහ වාණිජ විදේශීය ණයවලට අදාළව සිදු වූ ණය ආපසු ගෙවීම අත්හිටුවීමේ ක්‍රියාමාර්ගයත් සමඟ, මධ්‍යම රජයේ සමස්ත විදේශීය ණය කළඹෙහි සහනදායී නොවන ණය ප්‍රතිශතය 2021 වසර අවසානයේ දී පැවති 52.3% සිට 2022 වසරේ ජුනි මාසය අවසානය වන විට 54.3%ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. සහනදායී නොවන නොපියවූ ණයෙහි ශේෂය, නාමික වශයෙන්, 2021 වසර අවසානයේ පැවති රුපියල් බිලියන 3,394.6ක සිට 2022 වසරේ ජුනි මාසය අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 6,260.5ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. එයට ප්‍රතිවිරුද්ධව, සමස්ත විදේශීය ණය තුළ සහනදායී ණය ප්‍රතිශතය 2021 වසර අවසානයේ පැවති 47.7%ක සිට 2022 වසරේ ජුනි මාසය අවසානය වන විට 45.7%ක් දක්වා පහත වැටුණි.

³ 2021 වසරේ දෙවන භාගයේ සහ 2022 වසරේ පළමු භාගයේ ද.දේ.නි. 2022 වසරේ ජුනි අවසානය වන විට පැවති නොපියවූ ණය, ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස, වාර්තා කිරීමට භාවිතා කර ඇත.

ණය සේවාකරණ ගෙවීම්

6.3 සංඛ්‍යා සටහන
මධ්‍යම රජයේ නොපියවූ ණය (අ)

අයිතමය	රුපියල් බිලියන			
	2020	2021 (අ)	2021 ජුනි අවසානයට (අ)	2022 ජුනි අවසානයට (අ)
දේශීය ණය (අ)	9,065.1	11,097.2	9,931.7	12,738.5
කල්පිත අනුව				
කෙටිකාලීන	2,197.6	3,139.8	2,702.6	3,355.2
මැදි හා දිගුකාලීන	6,867.5	7,957.4	7,229.1	9,383.3
ආයතන අනුව (ඉ)				
බැංකු	4,731.7	5,467.1	5,214.9	6,071.4
බැංකු නොවන අංශය	4,333.4	5,630.1	4,716.9	6,667.2
විදේශීය ණය	6,052.2	6,492.2	6,632.8	11,525.9
සහනදායී	2,988.1	3,097.6	3,151.9	5,265.4
සහනදායී නොවන	3,064.1	3,394.6	3,480.9	6,260.5
රජයේ මුළු ණය	15,117.2	17,589.4	16,564.5	24,264.4

(අ) 2014 වසරේ දී ජා.මු. අරමුදල විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද රජයේ මූල්‍ය සංඛ්‍යාලේඛන සම්පාදනය කිරීමේ මාර්ගෝපදේශවලට අනුව, අනෙවැනිකයන් සතු ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර සහ ආනන්තර සංවර්ධන බැඳුම්කරවල ආයෝජන විදේශීය ණය යටතේ වර්ගීකරණය කර ඇති අතර, අනෙවැනිකයන් සතු ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර සහ ආනන්තර සංවර්ධන බැඳුම්කරවල ආයෝජන විදේශීය ණය යටතේ වර්ගීකරණය කර ඇත.

(ආ) තාවකාලික

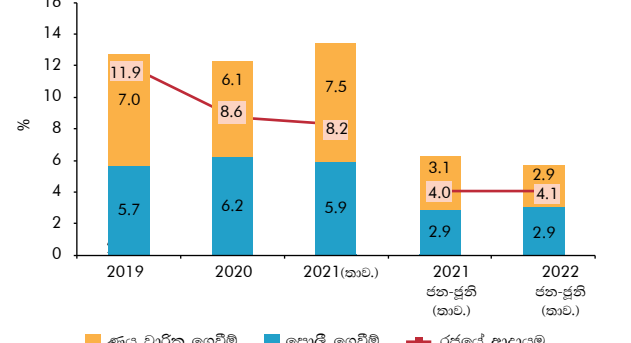
(ඇ) 2022 අප්‍රේල් 12 වැනි දින ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ ණය සේවාකරණය පිළිබඳ අන්තර්ජාතික ප්‍රතිපත්තිය ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසුව රජය විසින් ගෙවීමට නියමිතව තිබූ සමහර විදේශ ණය සේවාකරණය ගෙවීම් පිළිබඳ දත්ත සකසා අවසන් නොමැති හෙයිනි. 2022 වසරේ ජුනි මස අවසන් වන විට පැවති මධ්‍යම රජයේ නොපියවූ ණය පිළිබඳ දත්ත බොහෝ දුරට තාවකාලික වේ.

(ඈ) අනෙවැනික ආයෝජනයන් සතු ආණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර ඇතුළත් නොවන අතර, 2012 ජනවාරි මාසයේදී ශ්‍රී ලංකා බැංකුවෙන් නිකුත් කළ සංස්ථාව වෙනුවෙන් නිකුත් කරන ලද රුපියල් මිලියන 78,441ක් වටිනා බැඳුම්කර (වසින් 2017 ජනවාරි 01 දින රුපියල් මිලියන 21,778ක් සහ 2022 ජනවාරි 01 දින රුපියල් මිලියන 25,217ක් වටිනා බැඳුම්කර කල්පිතව නිසා දැනට නොපියවූ ප්‍රමාණය රුපියල් මිලියන 31,446කි). ඇතුළත් වේ.

(ඉ) ව්‍යාපාර සහ පුද්ගලයින් සතු ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර ආයෝජන සඳහා වන ගැලපීම් හේතුවෙන් බැංකු සහ බැංකු නොවන අංශ යටතේ පැවති විදේශීය ණය සංයුතිය 2017 වසරේ සිට සංශෝධනය කරන ලදී.

2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී සිදු කෙරුණු සමස්ත ණය සේවාකරණ ගෙවීම්, 2021 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදයේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 1,061.3ක සිට රුපියල් බිලියන 1,311.9ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. ප්‍රධාන වශයෙන් මධ්‍ය සහ දිගු කාලීන කල්පිරුණු විදේශීය ණය ආපසු ගෙවීම් ඉහළ යෑමත් සමඟ ණය ආපසු ගෙවීම් ප්‍රමාණය, 2021 වසරේ අනුරූපී කාලයේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 554.3ක සිට 2022

6.4 රූප සටහන
රාජ්‍ය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් සහ රජයේ ආදායම
(ද.දේ.නි.යෙහි % ලෙස) (අ)

(අ) 2018 -2021 වසරවලට අදාළ රාජ්‍ය මූල්‍ය සංඛ්‍යාලේඛන, ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් යාවත්කාලීන කරන ලද 2015 පදනම වර්ෂය සහිත ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු මත පදනම් වන අතර, 2022 වසරට අදාළ වන අගයයන් මත බැංකුවේ ද.දේ.නි. ප්‍රවේශ්‍ය වන මත පදනම් වේ.

මූලාශ්‍රය: මුදල්, ආර්ථික ස්ථායීකරණ සහ ජාතික ප්‍රතිපත්ති අමාත්‍යාංශය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

වසරේ මුල් භාගය තුළ දී රුපියල් බිලියන 654.1ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. 2021 වසරේ අනුරූපී කාලපරිච්ඡේදයේ දී පැවති රුපියල් බිලියන 507.0ක් වූ පොලී ගෙවීම්, විශේෂයෙන් ම, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සම්බන්ධයෙන් දේශීය ණය සඳහා පොලී ගෙවීම් ඉහළ යෑම මූලික වශයෙන් හේතු කරගෙන, සමාලෝචනයට ලක් කෙරෙන කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී රුපියල් බිලියන 657.8ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. නොපියවූ මධ්‍යම රජයේ ණය සඳහා සිදු කළ සමස්ත දේශීය ණය සේවාකරණය, 2021 වසරෙහි අනුරූපී කාලය තුළ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 783.6ට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රුපියල් බිලියන 949.7ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. මේ අතර,

මධ්‍යම රජයේ නොපියවූ විදේශීය ණය සඳහා සිදු කළ ණය සේවාකරණ ගෙවීම්, පෙර වසරේ අනුරූපී කාලයේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 277.7ක ණය සේවාකරණ ගෙවීම්වලට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී රුපියල් බිලියන 362.2ක් දක්වා වැඩි විය.

විශේෂයෙන් ම, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සම්බන්ධයෙන් දේශීය ණය සඳහා සිදු කළ පොලී ගෙවීම් ඉහළ යෑම මූලික වශයෙන් හේතු කරගෙන, මධ්‍යම රජයේ ණය සඳහා කළ පොලී ගෙවීම් (රාජ්‍ය ආදායමෙන් 71.6%) 29.8%කින් වර්ධනය විය...

